

Eugeniusz Rydz

Instytut Geografii
Pomorska Akademia Pedagogiczna
Słupsk

DZIESIĘCIOLECIE INSTYTUTU GEOGRAFII POMORSKIEJ AKADEMII PEDAGOGICZNEJ W SŁUPSKU

1. Zarys rozwoju

Historię Instytutu Geografii podzielić można umownie na trzy okresy. Pierwszy, organizacyjny, wiąże się z funkcjonowaniem Zakładu Geografii w ramach Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, który powołany został w 1969 r. wraz z utworzeniem Wyższej Szkoły Nauczycielskiej. Organizatorem Zakładu Geografii i jego pierwszym kierownikiem był doc. dr Bernard Czerwiński. W 1970 r. Wyższa Szkoła Nauczycielska rozpoczęła dokształcanie czynnych nauczycieli nie mających pełnego wykształcenia, zaś w roku następnym na trzysemestralne studia uzupełniające dla absolwentów studiów nauczycielskich przyjęto po raz pierwszy chętnych do studiowania geografii.

Zakład Geografii w pierwszym okresie swego istnienia skoncentrowany był na działalności dydaktycznej i organizacyjnej. Materialne podstawy zajęć z dydaktyki stanowiły sprzęt i pomoce naukowe przejęte ze zlikwidowanego Studium Nauczycielskiego w Kołobrzegu, a także pochodzące z zakupów.

Rekrutację na pełne czteroletnie studia magisterskie przeprowadzono w roku akademickim 1973/1974. Te przemiany powiązane były z uzyskaniem przez Uczelnię pełnych praw akademickich i przekształceniem jej w Wyższą Szkołę Pedagogiczną. W Zakładzie Geografii, którego kierownikiem pozostawał do 1981 r. doc. dr Bernard Czerwiński, prowadzono zatem jednolite studia magisterskie w systemie studiów stacjonarnych i zaocznych, najpierw w cyklu 4-letnim, a od 1981 r. w systemie 5-letnim. W związku z objęciem funkcji prorektora WSP do spraw dydaktycznych przez doc. dra Bernarda Czerwińskiego nowym kierownikiem Zakładu został dr Mieczysław Świekatowski.

Drugi okres kształtowania się struktury organizacyjnej przyszłego Instytutu Geografii wiąże się z powołaniem w 1986 r. Katedry Geografii, która równolegle prowadziła działalność dydaktyczno-wychowawczą i badania naukowe. Kierownictwo nowo utworzonej Katedry Geografii objął doc. dr hab. Andrzej Ewert. W Katedrze powołano trzy zakłady, których kierownikami zostali odpowiednio: Zakładu Klima-

tologii – doc. dr hab. Andrzej Ewert, Zakładu Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu – dr Waclaw Florek i Zakładu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Dydaktyki – dr Eugeniusz Rydz. W 1993 r. w ramach Zakładu Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu utworzono Pracownię Teledetekcji Geograficznej, natomiast w Zakładzie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Dydaktyki – Pracownię Dydaktyki Geografii. Istotne zmiany następowały również w rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej. W końcu 1991 r. w Katedrze zatrudnione były 23 osoby, w tym 6 samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Najważniejsze przeobrażenia organizacyjne i kadrowe wiążą się z trzecim etapem, obejmującym lata 1993-2005. W 1991 r. geografia uzyskała odrębny budynek przy ul. Partyzantów 27, w którym znajduje się sześć sal dydaktycznych, laboratorium sedimentologiczne, pomieszczenia dla pracowników oraz magazynowe. Dzięki staraniom kierownictwa Katedry Geografii, liczebnemu rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej (tab. 1) oraz życzliwości władz Uczelni, uchwałą Senatu Wyższej

Tabela 1

Rozwój kadry naukowo-dydaktycznej w latach 1969-2005 na kierunku geografia

Rok akademicki	Liczba zatrudnionych (ogółem)	Liczba samodzielnych pracowników naukowych	Liczba doktorów	Liczba magistrów
1969/70	1	-	1	-
1973/74	6	1	2	3
1978/79	13	2	3	8
1987/88	18	3	10	5
1995/96	28	6	7	15
2004/05	42	9	20	13

Szkoły Pedagogicznej z dnia 26 maja 1993 r. (Zarządzenie Rektora nr 18/93 w sprawie przekształcenia Katedry Geografii w Instytut Geografii) w miejsce Katedry postanowiono powołać z dniem 1 czerwca 1993 r. Instytut Geografii z następującą strukturą organizacyjną: Zakład Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu z Pracownią Teledetekcji Geograficznej, Zakład Klimatologii i Hydrografii, Zakład Geografii Ekonomicznej i Dydaktyki, Zakład Kształtowania Środowiska i Turystyki oraz Zakład Geografii Społecznej i Regionalnej. Pierwszym dyrektorem Instytutu został prof. nadzw. dr hab. Waclaw Florek (1993-1999), następnie zaś prof. nadzw. dr hab. Ryszard Klimko (1999-2002) i prof. nadzw. dr hab. Eugeniusz Rydz (od 2002 r.). Powstanie Instytutu zbiegło się z dość intensywnymi działaniami mającymi na celu wzbogacenie bazy dydaktycznej oraz rozwojem naukowym osób pracujących dotychczas w Katedrze i zatrudnianiem samodzielnych pracowników z innych ośrodków naukowych. Dzięki życzliwości Dyrekcji Słowińskiego Parku Narodowego pozyskano obiekt w Gaci, w którym uruchomiona została Stacja Terenowa – przede

wszystkim baza do prowadzenia ćwiczeń terenowych, w tym także badań mających na celu przygotowanie prac magisterskich. Jej wyposażenie w aparaturę pomiarową przyczynia się też do prowadzenia badań meteorologicznych w tej części Pobrzeża.

W latach funkcjonowania Instytutu Geografii nastąpiły również kilkakrotnie poważne zmiany w organizacji studiów geograficznych. Oprócz prowadzonych na pierwszym etapie funkcjonowania Zakładu Geografii 4-letnich, a także 5-letnich studiów magisterskich, prowadzono także dwustopniowe studia (licencjackie i 2-letnie studia uzupełniające) oraz 2,5-letnie studia uzupełniające dla absolwentów innych niż geografia studiów licencjackich. Od 1995 r. prowadzone są jednolite 5-letnie studia magisterskie zarówno na studiach stacjonarnych, jak i zaocznych.

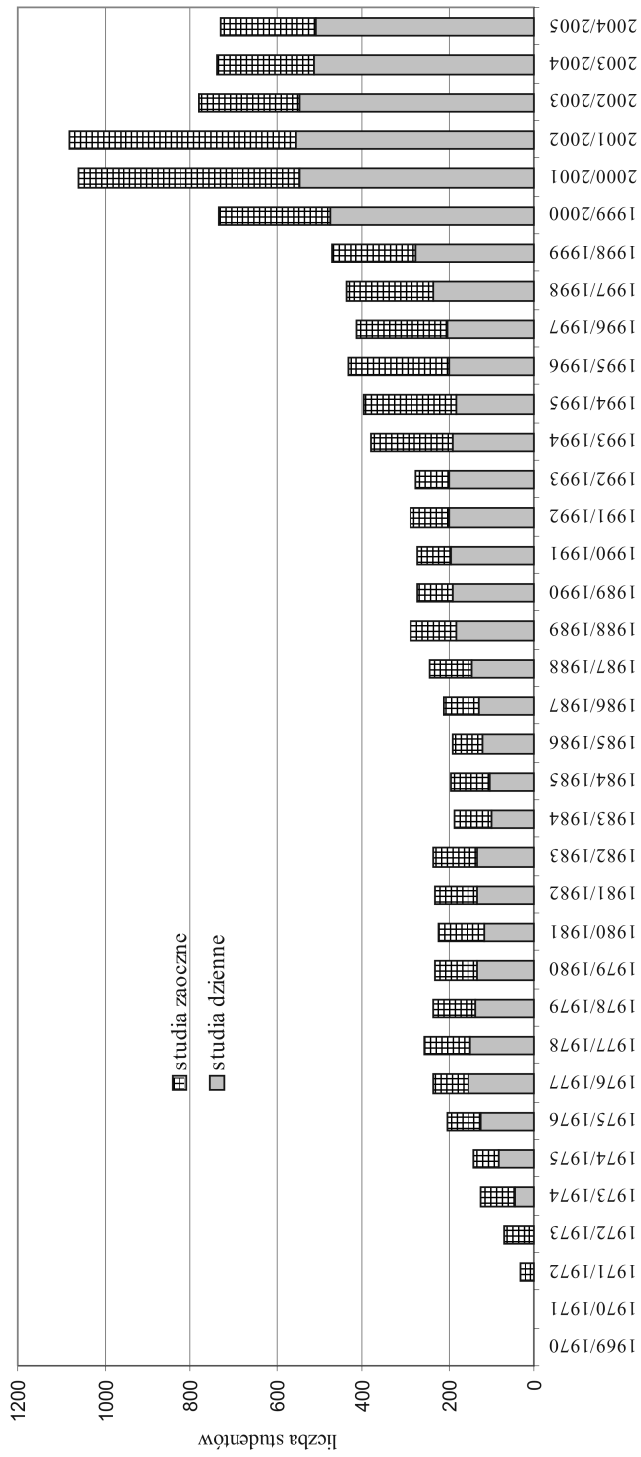
Spełniając oczekiwania osób podejmujących studia na kierunku geografia, uwzględniając zmieniającą się sytuację na rynku pracy i potrzeby edukacyjne, aby podnieść konkurencyjność studiów geograficznych, od 1996 r. uruchomiono kształcenie w zakresie specjalności nienauczycielskich, takich jak: geografia z turystyką oraz geografia z kształtowaniem i ochroną środowiska (1998 r.) oraz specjalności nauczycielskiej geografia z przyrodą (2002 r.).

O wysokim poziomie kształcenia studentów w Instytucie Geografii świadczyć mogą liczne nagrody i wyróżnienia, jakie uzyskują absolwenci za prace magisterskie na ogólnopolskich konkursach organizowanych przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, czy też nagrody Prezydenta Miasta Słupska.

Obecnie na studiach geograficznych kształci się (10.12.2004 r.) łącznie 721 studentów, w tym 506 osób na studiach stacjonarnych i 215 na zaocznych (ryc. 1). Zaznaczyć należy, że szczególnym zainteresowaniem cieszy się geografia ze specjalnością turystyka (około 59% studentów).

Aktualnie w Instytucie Geografii zatrudnionych jest 42 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 1 profesor tytularny, 8 doktorów habilitowanych na stanowisku profesora nadzwyczajnego, 17 adiunktów ze stopniem doktora, 3 starszych wykładowców ze stopniem doktora, jeden starszy wykładowca ze stopniem magistra, 12 asystentów oraz 5 pracowników techniczno-inżynierskich i jeden pracownik administracyjny. Widoczny wzrost liczby osób uzyskujących stopień doktora (tab. 1) stwarza nadzieję, że w przyszłości nastąpi również przyrost liczby doktorów habilitowanych, co będzie ważnym czynnikiem w dalszym rozwoju Instytutu Geografii Pomorskiej Akademii Pedagogicznej.

Najważniejszym osiągnięciem Instytutu Geografii PAP było spełnienie wymagań Państwowej Komisji Akredytacyjnej i uzyskanie pozytywnej oceny dotyczącej jakości i standardów kształcenia na kierunku geografia, prowadzonym na poziomie magisterskim. Oznacza to, że w opinii Prezydium PKA studia na kierunku geografia spełniają wymagania rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków, jakich powinna dopełnić uczelnia, aby stworzyć i prowadzić kierunek studiów. Następną oceną jakości kształcenia na kierunku geografia na wniosek PKA powinna nastąpić w roku akademickim 2007/2008.

Ryc. 1. Liczba studentów geografii w latach 1969-2005

2. Struktura organizacyjna Instytutu Geografii

DYREKTOR dr hab. prof. nadzw. **EUGENIUSZ RYDZ**

Zastępca Dyrektora dr **Małgorzata Kirschenstein**
Sekretariat mgr **Grażyna Dederko**

BIBLIOTEKA

Bibliotekarz mgr Elżbieta Kisiel

Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki

Kierownik dr hab. prof. nadzw. **Eugeniusz Rydz**

Adiunkci: dr Robert Bąk
dr Paweł Czapliński
dr Dariusz Fijałkowski
dr Iwona Jażewicz
dr inż. Adam Kowalak

Asystenci: mgr Gabriela Czapiewska
mgr Tomasz Górski
mgr Cecylia Leśniewska
mgr Krzysztof Parzych
mgr Wioletta Szymańska

Pracownicy techniczni: Krystyna Piłczyńska

Zakład Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu

Kierownik dr hab. prof. nadzw. **Wacław Florek**

Profesorowie: dr hab. Dariusz Krzyszkowski
dr hab. prof. Olegas Pustelnikovas
dr hab. prof. nadzw. Adam Wojciechowski
prof. zw. dr hab. Edward Wiśniewski

Adiunkci: dr Sylwester Dobrzyński
dr Jacek Kaczmarzyk
dr Albin Orłowski
dr Krzysztof Petelski

Starsi wykładowcy: dr Ireneusz Olszak

Asystenci: mgr Agnieszka Grabowska-Dzieciątko
mgr Monika Niska

Pracownicy techniczni: mgr Marek Majewski
mgr Rafał Piechociński

Zakład Klimatologii i Hydrografii

Kierownik	dr hab. prof. nadzw. Mieczysław Banach
Adiunkci:	dr Dariusz Baranowski dr Małgorzata Kirschenstein
Starsi wykładowcy:	dr Kazimierz Pęcherzewski
Asystenci:	mgr Izabela Chlost
Wykładowcy:	mgr Małgorzata Górską
Pracownicy techniczni:	mgr Marcin Gargas

Zakład Kształtowania i Ochrony Środowiska

Kierownik	dr hab. prof. nadzw. Ryszard Klimko
Adiunkci:	dr Agnieszka Flis dr inż. arch. Elżbieta Szalewska dr Joanna Szczepankiewicz-Battek
Asystenci:	mgr Danuta Prądyńska mgr Anna Wiśniewska
Pracownicy techniczni:	Izabella Dolna

Zakład Kartografii

Kierownik	dr hab. prof. nadzw. Andrzej Konias
Adiunkci:	dr Mieczysław Pliszka
Asystenci:	mgr Maciej Laska mgr Aneta Łojek

Pracownia Dydaktyki Geografii z Przyrodą

Kierownik	dr Janina Gucza
Adiunkci:	dr Paulina Szmielińska

Pracownia Teledetekcji Geograficznej

Kierownik	dr Elżbieta Florek
-----------	---------------------------

Laboratorium Sedymentologiczne

Pracownik techniczny	mgr Rafał Piechociński
----------------------	------------------------

Stacja Naukowo-Dydaktyczna w Gaci

Kierownik	dr hab. prof. nadzw. Mieczysław Banach
Pracownicy techniczni:	Dorota Zblewska

3. Główne kierunki badań

Zakład Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki

- Przemiany społeczno-demograficzne jednostek osadniczych Polski Północnej
- Sytuacja ekonomiczna ludności, dochodów indywidualnych, umiejętności działania w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych
- Funkcjonowanie miast w okresie transformacji ustrojowej z uwzględnieniem przemiany bazy ekonomicznej i struktury przestrzennej, a także zarządzanie gospodarką miejską
- Przekształcenia na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia na obszarach wiejskich
- Rozwój turystyki i jej rola w aktywizacji społeczno-gospodarczej określonych przestrzeni lub poszczególnych jednostek osadniczych, a także w różnych sferach życia: społecznej, kulturowej, przestrzennej i ekonomicznej
- Problemy gospodarcze i społeczne wynikające z procesu integracji Polski z krajami Unii Europejskiej
- Edukacja ekologiczna w realizacji zrównoważonego rozwoju gmin wiejskich

Zakład współpracuje z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, należą do nich: Wydział Geografii Uniwersytetu Lwowskiego im. I. Franki we Lwowie, Uniwersytet Karola w Pradze, Bildung Wirtschaft Technik GmbH Pomerania e.V. Dedełow, Universita Komenskeho Bratislava, Slovenska Pol'nohospodarska Universita v Nitre, Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Szczeciński, Akademia Ekonomiczna w Katowicach, Politechnika Koszalińska.

Pracownicy Zakładu współpracują również z organami samorządów regionalnych i lokalnych oraz organizacjami życia społeczno-gospodarczego, w tym m.in.: Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, Urzędem Miejskim w Słupsku, Starostwem Powiatowym w Słupsku, Agencją Nieruchomości Rolnych w Koszalinie i Pruszczu Gdańskim, powiatowymi urzędami pracy, ośrodkami pomocy społecznej w województwach pomorskim i zachodniopomorskim.

Zakład Geomorfologii i Geologii Czwartorzędu

- Paleogeografia czwartorzędu, stratygrafia i litologia osadów czwartorzędowych, ze szczególnym uwzględnieniem północnej Polski
- Sedymentologia i geomorfologia czwartorzędowych (w tym holocenijskich) środowisk fluwialnych, stokowych, limnicznych, bagiennych i litoralnych
- Geomorfologia współczesnych obszarów zlodowaceń kontynentalnych i górskich
- Stratygrafia porównawcza i neotektonika Europy
- Wpływ gospodarczej działalności człowieka na współczesną morfogenezę dolin i koryt rzecznych oraz strefy brzegowej Bałtyku
- Geochemia osadów różnowiekowych środowisk sedymentacyjnych (w tym meta- i śladowe)

- Zastosowania teledetekcji w badaniach geologicznych i geomorfologicznych. Kartografia geologiczna i geomorfologiczna

Zakład współpracuje z politechnikami Szczecińską i Gliwicką, Akademią Górniczo-Hutniczą, uniwersytetami Warszawskim, poznańskim, toruńskim i Gdańskim, Państwowym Instytutem Geologicznym, Urzędem Morskim, Słowińskim Parkiem Narodowym, Parkiem Krajobrazowym „Dolina Słupi”. Ma podpisane umowy o współpracy z Instytutem Geografii i Instytutem Geologii Uniwersytetu w Wilnie i Instytutem Geologii Ukrainkiej Akademii Nauk w Kijowie. Współpracuje także systematycznie z komisjami Międzynarodowej Unii Geograficznej, Międzynarodową Asocjacją Badań Czwartorzędu – INQUA i Europejską Unią Ochrony Wybrzeży – EUCC. W obrębie Zakładu funkcjonuje Pracownia Teledetekcji Geograficznej, której kierownikiem jest dr Elżbieta Florek, a także Laboratorium Sedymentologiczne.

Zakład Klimatologii i Hydrografii

- Struktura pól klimatycznych na obszarze Polski ze szczególnym uwzględnieniem opadów atmosferycznych
- Naturalne i antropogeniczne zmiany stosunków wodnych na obszarze Pomorza
- Problemy regionalizacji klimatu: metody i aplikacje
- Procesy atmosferyczne oraz klimat Półwyspy i strefy brzegowej
- Zmiany klimatu w okresie obserwacji instrumentalnych

Dużym osiągnięciem pracowników Zakładu jest stała dbałość o Stację Naukowo-Dydaktyczną w Gaci oraz prowadzone w niej obserwacje meteorologiczno-hydrograficzne i gromadzenie bazy danych, które pozwalają udoskonalić proces dydaktyczny. Obecnie działa już automatyczna stacja meteorologiczna „Raster”, gdzie mierzone parametry atmosfery gromadzone są w logerze, z którego co 3 tygodnie zbiera się dane na nośniki umożliwiające ich obróbkę statystyczną i graficzną. Stacja jest bazą pomiarową monitoringu atmosfery dla Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku – Delegatura w Słupsku. Doposażenie i modernizacja stacji były możliwe dzięki pozyskaniu grantu Komitetu Badań Naukowych.

Zakład Kształtowania i Ochrony Środowiska

- Antropogeniczne przekształcenia środowiska przyrodniczego
- Inwentaryzacja czynników i procesów degradujących środowisko przyrodnicze
- Optymalizacja struktury przestrzennej krajobrazów
- Projektowanie systemów terytorialno-krajobrazowych
- Wartościowanie zasobów i stanów środowiska
- Ochrona i renowacja krajobrazów na potrzeby agroturystyki
- Geografia kultur mniejszości narodowych i wyznaniowych

Należy podkreślić, iż preferowanym obszarem badań jest Pomorze Zachodnie.

Zakład współpracuje z kilkoma ośrodkami naukowymi w kraju, w tym: Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Wrocławskim, Uniwersytetem im. Adama

Mickiewicza w Poznaniu, a także Starostwem Powiatowym w Słupsku, Urzędem Miejskim w Słupsku oraz urzędami gminnymi z województwa pomorskiego.

Zakład Kartografii

- Kartoznawstwo topograficzne i tematyczne Pomorza Zachodniego w ujęciu retrospektywnym
- Kartografia topograficzna państwa i zaboru pruskiego od połowy XVIII do połowy XX wieku (we współpracy z Oddziałem Kartograficznym Państwowej Biblioteki w Berlinie – Pruskie Dziedzictwo Kulturowe). Projekt badawczy finansowany przez KBN
- Kartograficzna metoda badań – wykorzystanie map jako źródeł informacji o środowisku geograficznym
- Wykorzystanie Geograficznych Systemów Informacji do konstrukcji map
- Prace redakcyjne nad *Atlasem tematycznym miasta Słupska*

Wyniki badań naukowych prowadzonych przez pracowników Instytutu Geografii owocują corocznie sporą (ponad 50) liczbą publikacji wzbogacających wiedzę o środowisku geograficznym i problemach społeczno-gospodarczych Pomorza, z uwzględnieniem specyfiki Pomorza Środkowego. Szczególnie wartościowe są prace, które omawiają problematykę układów gospodarczych w różnych układach przestrzennych w warunkach adaptacji (transformacji) do gospodarki rynkowej.

Rezultaty tych prac badawczych są corocznie prezentowane na wielu konferencjach krajowych i międzynarodowych, np.: we Lwowie, Wilnie, Bratysławie, Pradze i prawie wszystkich ośrodkach uniwersyteckich w kraju. Instytut podejmuje również trud organizowania konferencji nawiązujących do realizowanej tematyki badawczej. Dobrym przykładem tej aktywności może być fakt zorganizowania w 2004 r. pięciu konferencji naukowych:

1. VI Konferencja „Geologia i geomorfologia Półwyspu Bałtyckiego”, Ustka, czerwiec (ZGiGC);
2. Ogólnopolska konferencja naukowa „Kształtowanie funkcji turystycznych, rekreacyjnych i sportowych w miejscowościach uzdrowiskowych”, Ustka, październik (ZGSEiT);
3. Konferencja międzynarodowa „Edukacja a zrównoważony rozwój w jednoczącej się Europie”, Ustka, październik (ZGSEiT);
4. Ogólnopolska konferencja naukowa „Restrukturyzacja i projektowanie systemów terytorialno-krajoznawczych”, Ustka, październik (ZKiOŚ);
5. II Seminarium Naukowe „Problemy demograficzne w regionach nadmorskich w procesie integracji europejskiej”, Słupsk, listopad (ZGSEiT).

Geograficzne życie naukowe byłoby jednak niepełne bez funkcjonowania Polskiego Towarzystwa Geograficznego. W 1967 r., w wyniku uchwały Zarządu Głównego PTG, powstał Oddział PTG w Koszalinie, na którego czele stanął wówczas Bernard Czerwiński. Z jego inicjatywy w 1970 r. powstało w Słupsku Koło PTG, skupiające wyłącznie nauczycieli geografii. Jego przewodniczącym został mgr Tadeusz Michałowski. Utworzenie województwa słupskiego oraz aktywna praca słup-

skiego Koła złożyły się na to, że w 1975 r. zostało ono przekształcone w Oddział Słupski, na czele którego stanął doc. dr Andrzej Ewert. Kolejnymi przewodniczącymi Oddziału Słupskiego PTG byli: prof. nadzw. dr hab. Waław Florek i prof. nadzw. dr hab. Eugeniusz Rydz. Obecnie Oddziałowi przewodzi dr Elżbieta Florek. Członkowie Oddziału organizowali przez 24 lata olimpiady geograficzne. Podkreślić należy, że profesorowie W. Florek i E. Rydz byli przez dwie kadencje członkami Prezydium Zarządu Głównego PTG. Obecnie jego członkami są: prof. nadzw. dr hab. E. Rydz i dr E. Florek – pomysłodawczynie, organizator i prowadząca „Klub Obieżyświata” (pod patronatem Oddziału Słupskiego PTG).

Niekwestionowanym osiągnięciem organizacyjnym, ale też naukowym pracowników Instytutu Geografii było zorganizowanie 45 Zjazdu PTG w 1996 r. oraz przygotowanie z tej okazji czterech publikacji. Był to jeden z ostatnich zjazdów z tak znaczną liczbą uczestników, w którym brali udział przedstawiciele wszystkich dyscyplin nauk geograficznych.

Prezentując Instytut Geografii PAP nie można pominąć obecnego udziału pracowników Instytutu w pracy komitetów czy towarzystw naukowych. Członkami Komitetu Nauk Geograficznych obecnej kadencji są prof. nadzw. dr hab. Waław Florek i prof. nadzw. dr hab. Eugeniusz Rydz. Członkami Zarządu Głównego Stowarzyszenia Geomorfologów są: prof. zw. dr hab. Edward Wiśniewski, prof. nadzw. dr hab. Waław Florek i dr Elżbieta Florek, zaś prof. nadzw. dr hab. Eugeniusz Rydz jest członkiem Zespołu ds. Obszarów Miejskich i Metropolitalnych KPZK PAN. Prof. nadzw. dr hab. W. Florek od 1995 r. jest członkiem i przewodniczącym Rady Słowińskiego Parku Narodowego, natomiast prof. nadzw. dr hab. Adam Wojciechowski – prezesem Stowarzyszenia Malakologów Polskich. Trzech pracowników Zakładu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki aktywnie uczestniczy w pracy Środkowopomorskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Demograficznego, pełniąc funkcje: prof. nadzw. dr hab. Eugeniusz Rydz wiceprzewodniczącego Oddziału PTD, dr Iwona Jażewicz – skarbnika, a mgr Wioletta Szymańska jest członkiem Zarządu PTD.

4. Pracownicy Instytutu Geografii pracujący w latach 1969-2004

W wykazie uwzględniono tylko pracowników, którzy prowadzili zajęcia kierunkowe z geografii, w tym pracujących na część etatu. Pominięto więc liczne grono wykładowców przedmiotów pedagogicznych, społeczno-politycznych, lektorów i innych. Kursywą oznaczono nazwiska pracowników inżynierijno-technicznych, administracji i obsługi oraz biblioteki zatrudnionych w Instytucie. W nawiasach podano nazwiska panieńskie, jeżeli w czasie pracy w Instytucie Geografii nastąpiła zmiana.

<i>Białogońska Gabriela</i> – starszy technik	1987-2004
Bownik Tadeusz mgr – starszy wykładowca	1974-1994
Czerwiński Bernard doc. dr	1969-1997
Dederko Grażyna (Kubis) mgr – asystent	1997-2004
<i>Drabik Elżbieta (Prykiel)</i> mgr – technik	1993-2000

Ewert Andrzej prof. nadzw.	1969-2001
Figurska Irena mgr – asystent	1988-1997
Gawlik Zbigniew mgr – <i>technik</i>	2002-2003
Górka-Czajka Hanna mgr – asystent	1989-1995
Grenda Barbara mgr – asystent	1993-1994
Hondo Małgorzata mgr – asystent	1993-1994
Janowicz Eugeniusz prof. zw.	1993-1999
Jońca Zenon dr – starszy wykładowca	1991-2001
Jujka Renata (Olszak) mgr – asystent	1995-2002
Jurek Jarosław dr – adiunkt	1991-1994
Kaplita Jolanta mgr – asystent	1986-1989
Kirschenstein Jarosław mgr – asystent	1990-1994
Kłusak Miron prof. nadzw.	1993-1995
Kolankowska Anna (Guźniczak) mgr – asystent	1993-1996
Kudelska-Jaworska Irena dr – adiunkt	1982-1991
Kulik Renata mgr – asystent	1988-1995
Ligoń-Labocha Hanna mgr – st. asystent	1982-1989
Ludkowska Ewa (Drogoszewska) mgr – asystent	1989-1998
Ludynia Władysław dr – adiunkt	1977-1991
Łowiecka Bożena mgr – asystent	1977-1992
Majewski Marek mgr – asystent	1996-2004
Mojski Józef prof. nadzw.	1984-1996
<i>Możdżyński Marek – starszy technik</i>	1984-1987
Partyka Anna mgr – asystent	1989-1992
Pawłowski Dominik mgr – asystent	1997-1998
Pieńkowska Emilia dr – adiunkt	1988-1999
Plit Florian prof. zw.	1998-1999
<i>Pusz Beata mgr – asystent</i>	1990-1992
Rachocki Andrzej prof. zw.	1985-1992
Racinowski Roman prof. zw.	1990-1995
Roguszczyk Dorota mgr – asystent	1995-2004
Rojek Grażyna mgr – asystent	1989-1995
Rosa Bogusław doc. dr hab.	1982-1983
Sanetra Bożena dr – adiunkt	1974-1990
Serwin Ewelina mgr – asystent	1989-1993
Skoczył Janusz prof. zw.	1993-2000
Sobczak Leszek dr – adiunkt	1980-1982
Stobiński Krzysztof mgr – asystent	1986-1989
Szczepaniak Marek mgr – asystent	1975-1987
Szukalski Jerzy doc. dr	1985-1991
Szwichtenberg Aleksander prof. nadzw.	1988-1994
Szycha Małgorzata mgr – asystent	1995-2003
Ślusarczyk-Jurek Małgorzata mgr – asystent	1993-1994
Świątkowski Mieczysław dr – adiunkt	1974-1995
Tamulewicz Jan prof. nadzw.	1994-1998
Winiarczyk Bogna (Skibińska) mgr – asystent	1989-1999
Zaleski Jerzy prof. zw.	1984-1991
Zdrojewski Eugeniusz Zdzisław prof. zw.	1974-1996

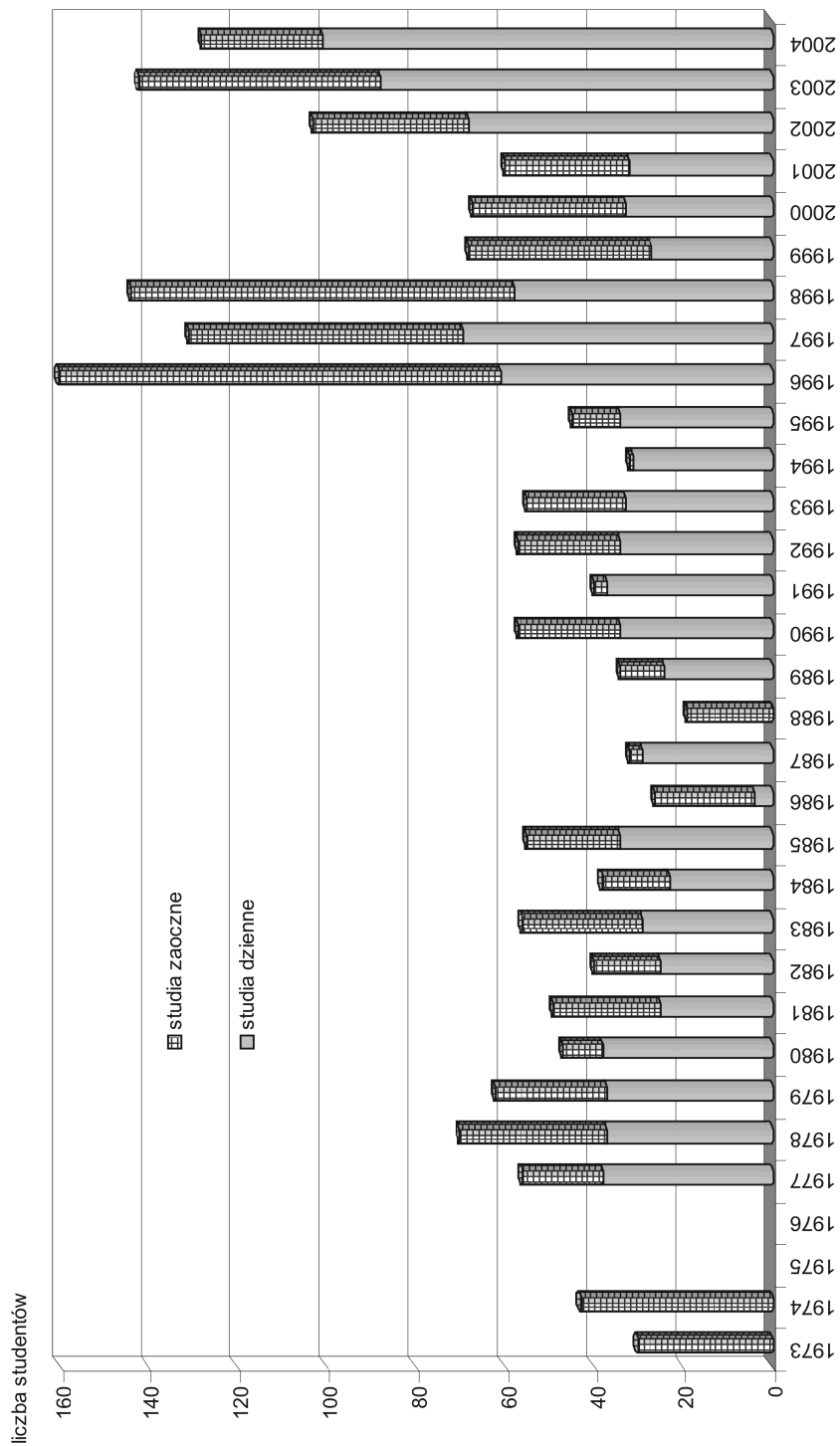
5. Pochodzenie terytorialne studentów geografii

Konsekwencją postępującego rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej i bazy materialnej Instytutu Geografii był wyraźny wzrost liczby studentów, kształcących się w systemie studiów stacjonarnych i zaocznych. Od początku istnienia studiów geograficznych ukończyło je 2070 osób, w tym na poziomie zawodowym 229 osób i poziomie magisterskim 1841 osób. Liczba absolwentów w poszczególnych latach była dość wyraźnie zróżnicowana, a zależała od pewnych trudności lokalowych i kadrowych oraz od limitów przyjęć na pierwszy rok studiów (ryc. 2).

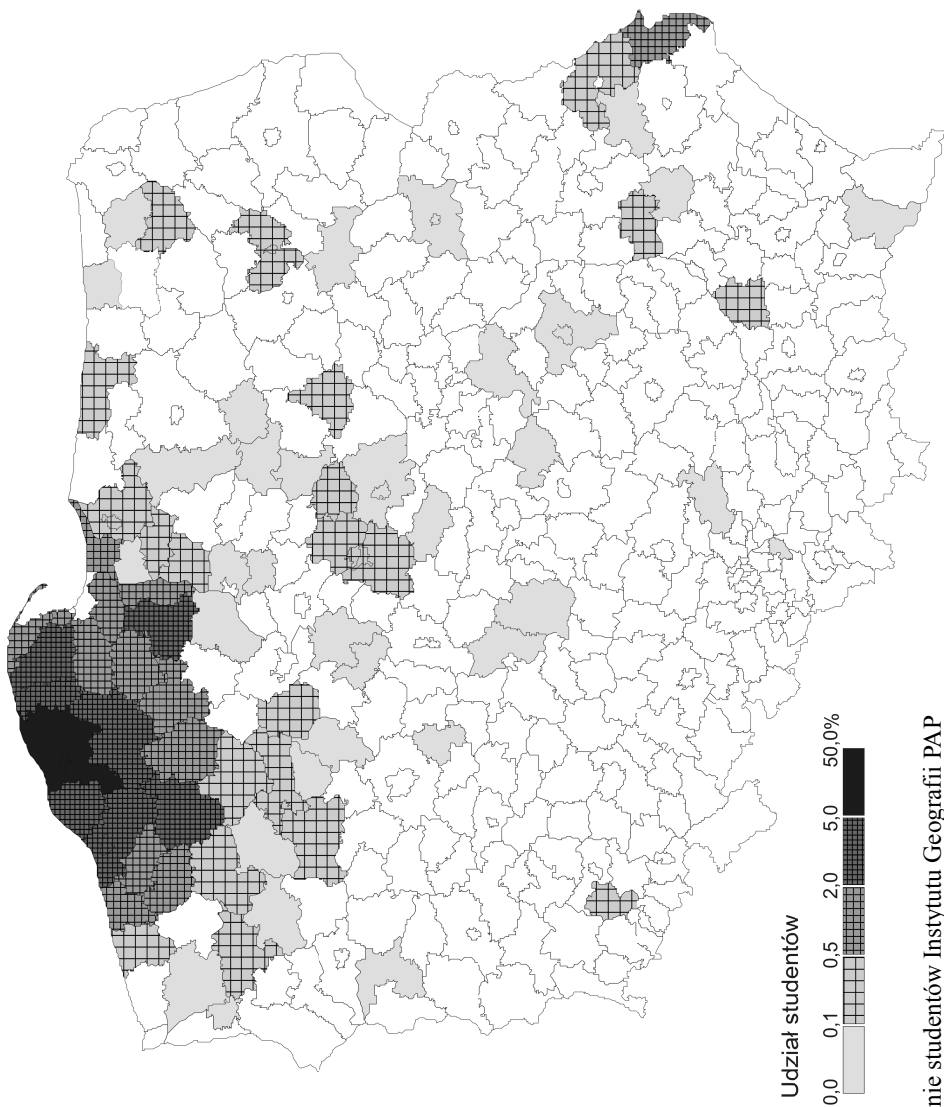
Podobnie jak w przypadku pochodzenia terytorialnego studentów całej Uczelni, tak również w przypadku Instytutu Geografii obserwuje się bardzo wyraźne związki, jakie występują w relacji z najbliższym otoczeniem. Dotyczy to zarówno studentów na studiach stacjonarnych, jak i zaocznych (ryc. 3). Z badań nad zróżnicowaniem terytorialnym pochodzenia studentów studiów stacjonarnych w układzie wojewódzkim wynika, że wywodzą się oni z 13 regionów, z wyjątkiem województw: świętokrzyskiego, opolskiego i małopolskiego. Zdecydowanie najwięcej studentów pochodzi z województwa pomorskiego – 377 osób, tj. 74,2% studentów na studiach stacjonarnych, a następnie zachodniopomorskiego – 94 osoby (18,5%). Łącznie z tych dwu województw wywodzi się prawie 96,2% studentów geografii studiów dziennych i 98,0% studentów studiów zaocznych. Na uwagę zasługuje fakt, że nie występuje zasadnicza różnica pomiędzy pochodzeniem terytorialnym studentów studiów dziennych i zaocznych.

Bardziej szczegółowy obraz zakresu oddziaływania naszej Uczelni na Pomorzu daje analiza liczby studentów pochodzących się z poszczególnych powiatów (w skład powiatu włączono również miasta na prawach powiatu). Z przeprowadzonych badań wynika, że studenci studiów dziennych wywodzą się aż z 77 powiatów, podczas gdy studenci studiów zaocznych jedynie z 25 powiatów.

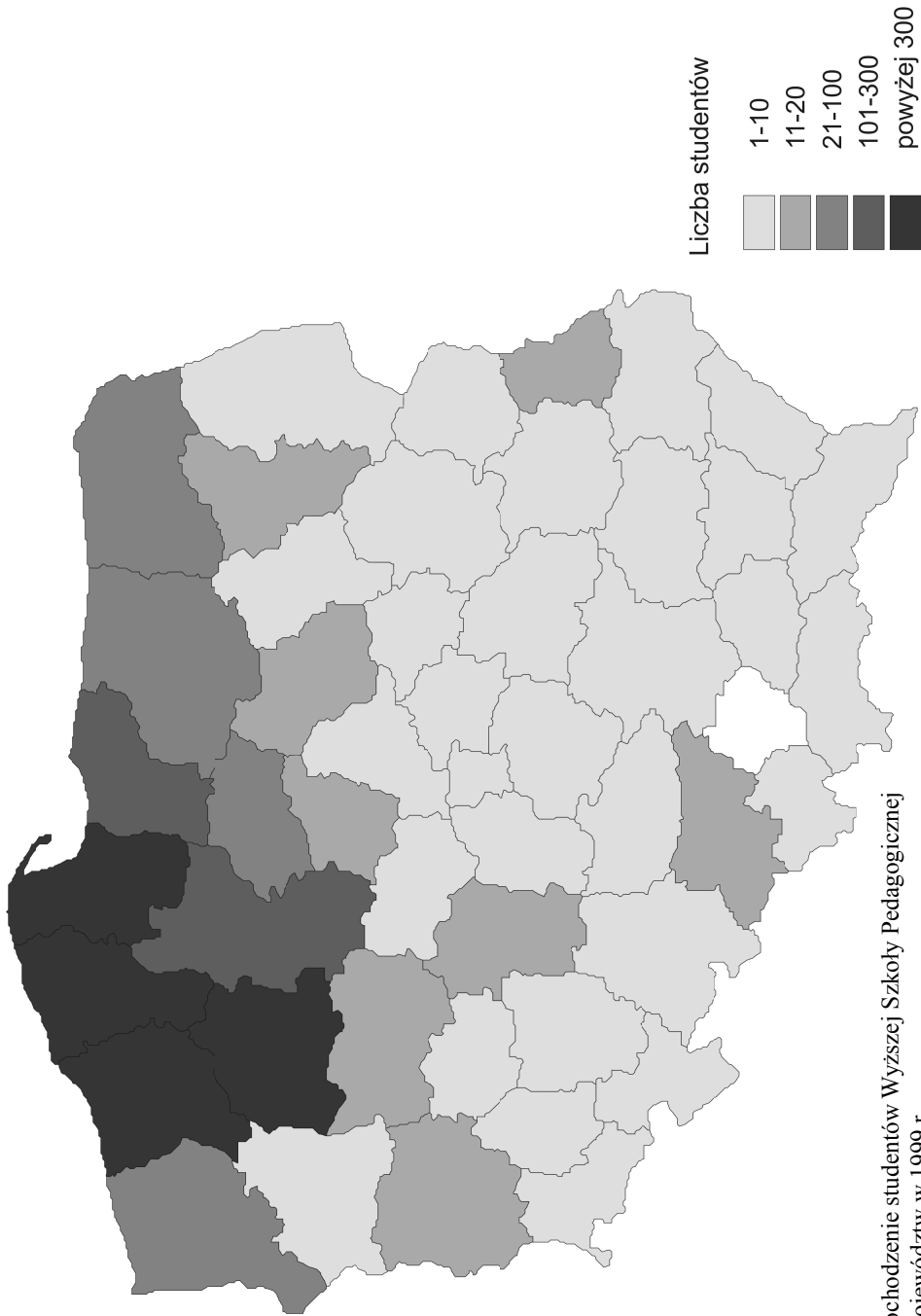
Charakterystycznym zjawiskiem jest bardzo wysoki udział studentów geografii z powiatu słupskiego – 363 osoby (łącznie studenci studiów stacjonarnych i zaocznych), czyli prawie 49,7% studiujących na tym kierunku. Na studiach stacjonarnych spośród 248 studentów z powiatu słupskiego aż 137 osób, tj. 27,0% ogólnej liczby studentów pochodzi ze Słupska. Wiele osób (na studiach stacjonarnych i zaocznych) pochodzi z powiatów bezpośrednio sąsiadujących ze słupskim, jednak ich udział jest zdecydowanie mniejszy. Są to powiaty: bytowski (40 studentów, tj. 5,5%), lęborski (37; 5,1%), koszaliński (29; 40%), sławieński (20; 2,7%), wejherowski (17; 2,3%), białogardzki (12; 1,6%). Tworzą one dość zwarty obszar, który określić można jako intensywną strefę oddziaływania nie tylko Instytutu Geografii, ale również Pomorskiej Akademii Pedagogicznej (autor publikował wcześniejsze badania dotyczące roli WSP w kształceniu na poziomie wyższym). Z tego mniej lub bardziej zwartego obszaru położonego na terenie województw pomorskiego i zachodniopomorskiego pochodzi ogółem 374 studentów studiów dziennych (74,6% ogólnej liczby) i 192 studentów zaocznych (87,0%). Należy zwrócić uwagę na obecność studentów pochodzących także z odległych rejonów Polski, położonych w pobliżu innych ośrodków akademickich, prowadzących studia na kierunku geografia; dotyczy to jednak głównie studiów stacjonarnych.

Ryc. 2. Absolwenci kierunku geografia w latach 1973-2004

Ryc. 3. Pochodzenie studentów Instytutu Geografii PAP

Ryc. 4. Pochodzenie studentów Wyższej Szkoły Pedagogicznej według województw w 1999 r.

Na szczególnie podkreślenie zasługuje również kolejne, charakterystyczne moim zdaniem zjawisko – obok silnego powiązania Uczelni z najbliższym zapleczem – i kolejna wyróżniająca naszą Uczelnię cecha. Dotyczy ona znacznego udziału studiującej młodzieży pochodzącej ze wsi. W Instytucie Geografii stanowi ona prawie 35,0% ogólnej liczby studiujących, jest to wskaźnik znacznie przewyższający średnie dla całego kraju.

Przedstawione wyżej liczby są w znacznym stopniu reprezentatywne dla całej Uczelni, na co wskazują wcześniejsze badania autora (ryc. 4). Z porównania dostępnych materiałów źródłowych wynika, że obecnie zdecydowanie większa liczba studentów niż w przeszłości wywodzi się z najbliższego otoczenia naszej Uczelni. Niezależnie jednak od pełnego wyjaśnienia tego zjawiska faktem jest, że Pomorska Akademia Pedagogiczna oferuje młodzieży z regionów nadmorskich dostęp do studiów z zakresu geografii w pobliżu miejsca stałego zamieszkania, konkurując tym samym w jakimś stopniu z uczelniami w Gdańsku czy Szczecinie. Znaczny zaś udział studiujących w systemie zaocznym z najbliższego otoczenia (51,8% z powiatu słupskiego) potwierdza rolę nie tylko Instytutu Geografii, ale i Pomorskiej Akademii Pedagogicznej w podnoszeniu kwalifikacji miejscowej ludności, której często nie stać finansowo i czasowo na wyjazdy do innych, odleglejszych uczelni. Z badań, jakie prowadzono wynika, że wśród studiującej w Instytucie młodzieży zdecydowanie przeważają kobiety, które stanowią prawie 61,3% ogólnej liczby studentów, a w przypadku osób wywodzących się ze wsi wskaźnik ten wynosi prawie 66,0%.

Dotychczasowa historia słupskiego ośrodka geograficznego wskazuje, że Instytut Geografii rozwija się w sposób prawidłowy. Potwierdzeniem tego są finalizowane dwa przewody habilitacyjne, ukończenie w ciągu ostatnich pięciu lat siedmiu przewodów doktorskich i otwarcie następnych sześciu w różnych ośrodkach akademickich (Krakowie, Łodzi, Warszawie i Wrocławiu). Stwarza to dobre perspektywy rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, oparte na awansie naukowym własnych pracowników.

Plany Instytutu Geografii na najbliższą przyszłość związane są nie tylko z utrzymaniem właściwego kierunku rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej, ale także zaktywizowaniem badań naukowych oraz podniesieniem na wyższy poziom dydaktyczny oferty edukacyjnej dla studentów. Ważnym kierunkiem działań powinny być starania o zwiększenie środków finansowych na badania, a jednocześnie ich efektywniejsze wykorzystanie przez tworzenie warunków do kształtowania się zespołów badawczych. Należy również nawiązać ściślejszą współpracę z jednostkami samorządowymi różnych szczebli i układów przestrzennych, by nie tylko pozyskać środki finansowe na badania naukowe, ale sprawić, by miały one wartość praktyczną i mogły być przydatne społeczności lokalnej przez ukazanie lepszego niż dotychczas wykorzystania potencjału wynikającego z uwarunkowań przyrodniczych i społecznych.